

„Merită osteneala!” (III): Să transformăm timpul în aliatul nostru

Pe măsură ce trăim derularea timpului, ne dăm seama că este posibil să fim fideli și suntem atunci din ce în ce mai fericiți. Dar, în zilele noastre provocarea constă în bună parte să-l căutăm mereu pe Dumnezeu și să ne formăm afectivitatea.

21.02.2023

Este suficient, adesea, să citim câteva pagini din viața lui Isus pentru a simți alături de El bucuria și oboseala evanghelizării. Ca de exemplu acea zi în care a înmulțit pâinile și peștii pentru a hrăni mii de persoane. Mai târziu, noaptea, el se apropie de barca discipolilor, mergând pe apă; și, în sfârșit, când vor ajunge la Genezaret, El va vindeca toți bolnavii (cf. Mt 14,13-36). Pentru cei ce l-au urmat pe Cristos, acele zile trebuie să fi fost de neuitat. Iubirea sa și puterea sa au umplut inimile oamenilor simpli, ale celor care s-au lăsat interpelați de noutatea pe care o aveau sub ochi. Dar noi am mai citit și că nu era cazul tuturor. Chiar în acele zile, unii dintre șefii religioși, aparent preocupați de fidelitatea față de Dumnezeu, sub rezerva respectului față de tradițiile lor, observarea miilor de precepte exterioare, l-au întrebat pe Isus: „De ce discipolii tăi încalcă vechile tradiții?” (Mt 15,2).

Contrastul între simplu și alambicat este formidabil. Scribii Îl acuză pe Isus și pe discipolii săi că sunt infideli și neglijenți în raport cu Dumnezeu. Dar Domnul folosește această ocazie pentru a le arăta unde se află inima unei vieți autentic fidele.

Credința bazată pe convertiri succesive

O viață cu adevărat rodnică, care va merita aprecierea lui Dumnezeu când va veni la timpul său: „servitor bun și credincios”, nu constă nici doar în cuvinte, nici în simpla îndeplinire a preceptelor exterioare, căci și unul și celălalt pot exista fără ca inima să fie cu adevărat credincioasă. Isus reia cuvintele puternice ale profetului Isaia ca să exprime aceasta: „Voi ați anulat cuvântul lui Dumnezeu în numele tradiției voastre! Ipocriților! Isaia a profetiza bine despre voi când a spus: „Acest popor mă cinstește cu

buzele, însă inima lor este departe de mine”. „În zadar mă cinstesc propunând învățături care sunt porunci ale oamenilor” (Mt 15,6-9). Când se trăiește astfel, explică Benedict al XVI-lea, „religia își pierde adevăratul sens, care este să trăim în ascultarea lui Dumnezeu pentru a face voința Sa [...] deci să trăim bine, într-o adevărată libertate; iar ea se reduce la practicarea obiceiurilor secundare, care satisfac mai degrabă nevoia umană de a se simți confortabil cu Dumnezeu” ^[1].

Mai mulți dintre acești doctori ai legii, care trăiesc acum cu pietate exterioară și această tendință de identificare a dezechilibrelor celorlalți, gustaseră, desigur, în tinerețea lor experiența adevăratului Dumnezeu. Cu siguranță, în acea epocă îndepărtată, răspuseseră cu generozitate, cu o adevărată disponibilitate, invitației plină de proștețime să-și împartă viața cu

Dumnezeu. Ne-am gândit poate la acest lucru de multe ori, citind fragmente de acest tip. Dar ce s-a întâmplat cu această primă iubire? Desigur, nu se poate spune că acești scribi erau *credincioși* numai pentru că nu-și abandonaseră profesia de șefi religioși. Dar atunci, ce este credința?

Când sfântul Josemaría se gândește la tipul de relație care unește un creștin cu Biserica, precizează că nu este vorba de un simplu „a rămâne”. Nu este vorba doar de a fi înscris în registrele actelor de botez, de a asista la unele ceremonii, sau de a fi pur și simplu repertoriat ca membru:

„Creștinismul nu este o cale comodă, nu este suficient să fii în Biserică și să lași să treacă anii. În viața noastră, în viața creștinilor, prima convertire este importantă - acest moment unic de care fiecare își amintește, în care se descoperă clar tot ce ne cere Domnul; dar și mai important și mai

dificile se dovedesc convertirile următoare. Adevărata credință nu are nimic pasiv: ea nu înseamnă „a nu fi afară”, ci presupune o atitudine trăită, vie, deschisă noutăților timpului, făcută din „convertiseri succesive” ^[2]. Pentru a construi o viață credincioasă trebuie să păstrăm bine prezent în suflet faptul că suntem ființe temporale, biografice: ne realizăm în timp.

Falsa securitate a imediatului

Dorința de a înțelege în profunzime realitatea timpului a reținut atenția gânditorilor și artiștilor, din Antichitate până în zilele noastre. În cinema, de exemplu, multe întâmplări experimentează timpul: ele se joacă cu posibilitatea de a-l pune în pauză, de a-l face să avanseze ori să dea înapoi, sau chiar să-l elimine. Duritatea face parte din misterul vieții umane. „Sufletul meu s-a înflăcărat de dorința de a

cunoaște această enigmă dintre cele mai complexe” ^[3], mărturisește sfântul Augustin. Acest raport în timp capătă o semnificație particulară astăzi, într-o cultură din ce în ce mai obișnuită cu rapiditatea. Față de posibilitatea de a trăi „aici și acum” atâtea aspecte ale existenței noastre, de la comunicare la obținere a bunurilor sau de emoții, tot ceea ce cere timp pentru a aduce roade, să-și desfășoare frumusețea sa, să crească, devin ciudate și inaccesibile. Iar credința este una dintre aceste experiențe.

„Timp” poate fi sinonim cu oportunitate, dezvoltare, viață..., dar și cu încetinire, efemer, plictis. Cum putem vedea în timp un aliat sau mai degrabă un dușman? Cum putem vedea timpul ca pe un canal dorit de Dumnezeu pentru ca o viață fericită, plină de fecunditate, de companie și de pace să poată crește în noi? Credința, care nu este o emoție

imediată sau o recompensă instantanee, este mereu însoțită de o oarecare incertitudine, de o oarecare imprecizie; ea este mereu în devenire. Iar acest lucru este bun, deoarece ne cere o atitudine de atenție constantă; acest lucru ne face să fim mereu creativi în iubire.

Pentru că este un bine, care se naște între două persoane, credința este mereu supusă tentației de a vrea înlocuirea acestei „incertitudini pozitive”, care are nevoie de timp, printr-o falsă securitate făcută, construită de noi înșine, în care cealaltă persoană este lăsată de-o parte. Putem fi tentați să eliminăm mintal cealaltă persoană, să o înlocuim printr-o securitate imediată, construită propriei noastre măsuri. Și este ceea ce se întâmplă uneori poporului din Israel, în relația cu Dumnezeu: Biblia arată granița dintre fidelitatea față de adevăratul Dumnezeu și idolatria, credința în

ceea ce putem construi și controla cu propriile noastre mâini.

Scena poporului iubit al lui Dumnezeu care construiește un obiect de metal pentru a-l adora este foarte impresionantă. „Și tot poporul și-a scos cerceii de aur din urechi și i-au adus lui Aron. El i-a luat din mâinile lor, i-a turnat într-un tipar și a făcut un vițel turnat. Și ei au zis: „Acesta este Dumnezeul tău, Israel, care te-a scos din țara Egiptului” (Ex 32,3-4). Cine i-a putut duce la o asemenea confuzie? Cine îi făcuse să creadă că au fost abandonați de cel care îi salvase totuși și îi însoțise în această călătorie? Răspunsul este dat în paginile Sfintei Scripturi: Au făcut-o pentru că „Moise întârzie să coboare de pe munte” (Ex 32,1). Ei au fost trădați de propria lor grabă ca să grăbească planul lui Dumnezeu; ei au fost împinși de nevoia de a avea la îndemână o asigurare măsurabilă, cuantificabilă, în loc să se

abandoneze securității credinței. Așadar, ce deosebește idolatria de credință? Noi îi adorăm pe falșii dumnezei când ne lăsăm tentați de căutarea securității; nu de o securitate bazată pe dragostea altei persoane, pe dăruirea celui alt, ci pe o securitate bazată pe afirmarea sinelui; pe asigurarea că noi putem controla totul. Aceste idolatrii au cunoscut multe variante de-a lungul secolelor care ne separă de acest episod al vițelului de aur. Și astăzi, ele iau diverse forme: persoane spre care ne îndreptăm așteptările pe care singur Dumnezeu le poate realiza; cariera noastră personală, ca mijloc de a ne atrage aplauze; un hobby care ne privează de timpul pe care îl datorăm apropiaților noștri; sau chiar aspecte ale pietății noastre care odinioară ne conduceau către adevăratul Dumnezeu.

În momentele dificile, când interiorul nostru se agită și când

vrem să scăpăm ameteții timpului, când vrem să spunem că noi contăm, că nu suntem insignifianți, putem fi tentați să ne construim dumnezei din metal. Fidelitatea înseamnă atunci demascarea acestor securități din carton și să ne punem încrederea în Dumnezeu. „Credința este baza fidelității, nu o zadarnică încredere în capacitățile noastre umane, ci credința în Dumnezeu, care este fundamentul speranței” [4].

Afecțiunea ne ajută să cunoaștem adevărul

„Fidelitatea îmbrățișează toate dimensiunile vieții noastre, deoarece ea implică întreaga persoană: inteligența, voința, sentimentele, relațiile și memoria” [5]. De aceea Isus cere pentru Dumnezeu nu numai cuvinte, nu numai împlinirea anumitor precepte exterioare, dar și inima: „Îndurare vreau, nu jertfă” spune el într-altă ocazie, citându-l pe

profetul Osea (cf. Mt 9,13). Astfel, la întrebarea unui fariseu despre cea mai mare poruncă, el răspunde tot cu cuvintele Scripturii: „Să-l iubești pe Domnul Dumnezeuul tău, din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău. Aceasta este cea mai mare și cea dintâi poruncă” (Mt 22,37-38).

În cateheza sa despre Duhul Sfânt, sfântul Ioan Paul al II-lea a explicat cum a treia persoană a Trinității „pătrunde și ne mobilizează întreaga noastră ființă: inteligență, voință, afectivitate, corporalitate pentru ca noul nostru „om nou” să poată impregna spațiul și timpul de noutatea Evangheliei” ^[6]. Domnul, pentru că ne dorește cu ardoare fericirea, nu vrea ca noi să fim fracturați în interior; el insistă să avem o relație transparentă cu el, integrându-ne din ce în ce inteligența, dorințele, emoțiile sau deciziile noastre mici sau mari...

totul în constantă maturizare în timp. Această dezvoltare armonioasă a facultăților noastre este fundamentală pentru a construi relații pline de fidelitate.

„Eu mai vreau ca voi să aveți afecțiune, spunea sfântul Josemaría referitor la acest subiect, deoarece dacă o persoană nu pune inimă în ceea ce face, este dezagreabilă și deformată spiritual” ^[7]. La sfârșitul a numeroase reuniuni, fondatorul Opus Dei binecuvânta „afecțiunile” sentimentele celor ce veneau să-l asculte, căci noi trebuie să punem inimă în ceea ce facem. „Isus, ca om adevărat trăia lucrurile cu o încărcătură emotivă. De aceea respingerea Ierusalimului îl durea (cf. Mt 23,37), iar această situație îi provoca lacrimi (cf. Lc 19,41). El empatiza cu suferința persoanelor (cf. Mc 6,34). Văzându-i plângând pe ceilalți, el era emoționat și tulburat (cf. In 11,33) și el însuși a plâns

moartea unui prieten (cf In 11,35). Aceste manifestări ale sensibilității sale arăta până la ce nivel inima sa umană era deschisă celorlalți” ^[8].

Afectivitatea este un spațiu de formare, de credință, de învățare; ea ne spune lucruri adevărate despre noi înșine și despre relațiile noastre. Să integrăm acest aspect în răspunsul nostru dat lui Dumnezeu este esențial pentru a putea lua decizii care ne angajează viața în timp. În acest domeniu, noi trebuie să evităm două extreme: pe cea ce neagă valoarea afectelor, alegând să le treacă sub tăcere și să le facă ca și cum ele nu ar exista; sau pe cea a celor care simulează afectivitatea singura instanță de decizie. În cele două cazuri, rezultatul este o fragilitate care duce în general fie la rigiditatea celui care se atașează de un idol, fie la dezorientarea celor care schimbă continuu direcția, lăsându-se dus de percepția cea mai

apropiată. Niciunul dintre cele două cazuri nu creează un teren fertil pentru o fidelitate bucuroasă.

Dacă nu învățăm să ne legăm emoțiile de realitatea care ne înconjoară, dar și de a noastră, atunci va apărea teama de viitor, teama de marile decizii, fragilitatea de cuvântul „vreau” pe care l-am spus într-o zi. Pe de altă parte, o formare emoțională care apelează în egală măsură la inteligență face posibilă o viață stabilă, în care noi profităm de lucrurile bune și le rezolvăm pe cele mai puțin bune cu calm.

Să ne trezim vocația către iubire

Cu prilejul unei alte zile epuizante, Isus se odihnește lângă o fântână. Acolo îl întâlnește o femeie care nu aparține poporului evreu. Domnul cunoaște inima samaritenei; știe că

are o inimă derutată, că a suferit mult, că inima sa este plină de răni. Și tocmai pentru că îi cunoaște forul său interior, profunda dorință de fericire care o animă, aspirația sa la o pace veritabilă, el îi merge direct la suflet: „Bine ai spus «Nu am bărbat» pentru că ai avut cinci bărbați iar cel pe care îl ai acum nu este bărbatul tău; în privința asta ai spus adevărul” (In 4,17-18), i-a spus el. Samariteana s-a resemnat poate la ideea că fidelitatea nu este posibilă; poate gândea chiar că noi nu suntem făcuți pentru lucruri așa de mari.

Poate că și noi am trăit în propria noastră viață experiențe similare sau persoanele pe care le iubim. Dar acesta nu este un obstacol pentru a reîncepe o viață de fidelitate sinonimă cu fericirea. Isus ne vorbește ca acestei femei care, deși ea nu știe, este foarte aproape să devină un discipol, să-și rescrie viața: „dar cine va bea din apa pe care i-o

voi da eu nu va înseta niciodată și apa pe care i-o voi da eu va deveni în el izvor de apă care țâșnește spre viața veșnică” (In 4,14). În fața unei femei rănite și fără mare speranță, Isus „i-a adresat un cuvânt după dorința sa, a unei iubiri adevărate, pentru a o elibera de tot ceea ce îi întuneca viața și să o conducă la bucuria deplină a Evangheliei” [9].

Cristos este de acord cu vocația profundă la iubire a samaritenei, se ocupă de ea și o invită la o nouă convertire; este „chemarea iubirii lui Dumnezeu adresată iubirii noastre, într-o relație în care fidelitatea divină precedă întotdeauna” [10].

[1] Benedict al XVI-lea, *Angelus*, 2 sept. 2012.

[2] Sfântul Josemaría, *Este Cristos care trece*, nr. 57.

[3] Sfântul Augustin, *Confesiunii*, cartea XI, capitol XXII.

[4] Mons. F. Ocáriz, *Scrisoare pastorală*, 19 mar. 2022, nr. 7.

[5] *Ibid.*, nr. 1.

[6] Sfântul Ioan Paul al II-lea, *Audiență generală* 21 oct. 1998.

[7] Sfântul Josemaría, note luate cu prilejul unei reuniuni de familie, 2 oct. 1972.

[8] Papa Francisc, *Amoris lætitia*, nr. 144.

[9] Papa Francisc, *Ibid.*, nr. 294.

[10] Mons.. F. Ocáriz, *Scrisoare pastorală*, 19 mar. 2022, nr. 2.

Andrés Cárdenas Matute

pdf | document generat automat din
<https://opusdei.org/ro-ro/article/merita-osteneala-iii-sa-ne-facem-un-aliat-din-timp/> (26.03.2025)